

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΙΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ*

Τῆς

ΣΟΦΙΑΣ ΜΑΥΡΟΓΙΑΝ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Ἀπ' ὅλα τὰ παιδάκια πὸν ξέρω—ἀκόμα καὶ μὲ κλεισμένα τὰ δυό τους χρόνια—εσύ, ἀγοράκι, μιλᾷς καθαρότερα καὶ πιὸ ἄνετα. Ἀρχίσεις ἀπὸ καιρὸ τώρα νὰ μιμῆσαι δλάκερες φράσεις. «Καλό ἔναι», φωνάζεις σὰν πίνης νερό, καὶ «τί κάνει;», σὰν βλέπης κανένα νὰ κάνῃ κάτι πὸν δὲ μπορεῖς νὰ τὸ νοιώσης. Στὴν εδφύια—δὲν ξέρω ἂν εἶναι ἡ φαντασία τῆς μάνας—σὲ βρίσκω ὀλότελα ἐξαιρετικὸ γιὰ τὴν ἡλικία σου. Ἐμαθες πιά, μόλις σοῦ δώσουν κάτι, νὰ λὲς «καϊτῶ» κι ὅταν μὲ κοιτᾷς, χαϊδεμένο μου, ἀνακάλυφες ὄνος σου ἔνα τρυφερὸ «μαμάκι», πὸν φτάνει ὡς τὰ κατάβαθα τῆς ψυχῆς μου.

6 Ἰουλίου 1942

Πᾶνε εἴκοσι μέρες τώρα, πὸν ὑποφέρεις ἀπὸ ἐντερικά. Εἶναι μικρόβιο, φαίνεται, γιὰτὶ ὅλα τῆς Καλλιθέας τὰ παιδάκια ἀρρώστησαν. Ἄλλα τρεῖς μέρες, ἄλλα πέντε, ἄλλα τὸ πολὺ δέκα. Ἐσὺ ὅμως, ἀγόρι μου, βασανίστηκες πολὺ. Ἦταν μιὰ ἀρκετὰ δυνατὴ ἐντεροκολίτις μὲ βλέννες καὶ αἷμα. Ἐχεις ἀδυνατίσει πολὺ, ἰδίως στὰ ποδαράκια. Τὸ προσωπάκι σου μίκρανε ἀρκετὰ, μὰ πρὸ παντὸς ἔχασε τὰ «ἐγγλέζικα», ὅπως τᾶλεγαν, χρώματά του. Τώρα ἀρχίζεις καὶ φτιάχνεις λίγο. Τί δοκιμασία καὶ τούτη! Ἀπίστευτο πῶς φουντώνει ἡ φαντασία. Περάσαμε νύχτες, κι ἐγὼ κι ὁ πατέρας σου, πὸν δὲν πειρογράφονται. Μᾶς ἔλεγε τρελλάνει ἡ σκέψη πὸς μπορεῖ νὰ σὲ χάναμε... Ὑπερβολικοὶ φόβοι, μᾶς ἔλεγαν ὅλοι, κι ὁ ἴδιος ὁ γιατρός δὲν βοήθη πολὺ ἐπιφοβὴ τὴν περιπτώσή σου, μὰ ποιὸς χαλινὸς μπορεῖ νὰ δαμάσῃ τὴ φαντασία τῆς μάνας, πὸν βλέπει πρώτη φορὰ τοῦ παιδιοῦ της τὴν ὄψη νὰ λυώνῃ καὶ νὰ χλωμιάζῃ.

* Συνέχεια ἀπὸ τὸ τεῦχος ἀριθ. 20.

14 Αὐγούστου 1942

Καινούργια πρόοδος σημειώθηκε στὴν ἐξέλιξή σου. Κουβέντες ὀλοένα καὶ περισσότερες κι ἀντίληψη ἐξαιρετικὴ. Προχτὲς μάλλονα τὴ Νίτσα νὰ μὴ σὲ λὲῃ «Ἀντωνιὸ» παρὰ «Ἀντωνάκι». Δὲν πρόσεξα κὰν πὼς μὲ ἄκουσες. Τὴν ἄλλη μέρα σὲ ρώτησα ποιὸς θὰ φάῃ τὸ φαγάκι, καὶ μ' ἀποκρίθηκες γελώντας: «Ὅχι τ' Ἀντωνιὸ, τ' Ἀντωνάκι». Ἐχεις μιὰ ἀκρόατητη φλυαρία, τόσο χαριτωμένη. Τραγουδᾷς: «Ἄλεθε, μύλο μου, ἄλεθε» γιὰ κάθε τι πὸν γνωρίζει, καὶ τὸ πρῶι ἀρχίζεις καὶ καλημερίζεις ἔμψυχα καὶ ἄψυχα: «Καμεμέλα μανούλα, καμεμέλα Νίτσα, καμεμέλα πότα, καμεμέλα φαβάκι». Μιλεῖς πιά γιὰ κάθε τι πὸν θές μὲ μικρὸς φρασούλες καὶ λὲς καθαρὰ καὶ τίς δυσκολώτερες λέξεις. Ὅλοι ξαφνιαζονται γιὰ τὴν ἡλικία σου, καὶ σὺ τὸ καταλαβαίνεις καὶ καμαρώνεις. Τώρα βάνεις πίσω ἀπὸ τοὺς τίτλους τὸ τόσο τρυφερὸ «μου», πὸν στὰ χεῖλή σου γίνεται ζάχαρη: «μαμά μου», «μπαμπά μου», «γιαγιά μου», «Νίτσα μου». Ὅσο γιὰ χαϊδευτικά, ἡ μανούλα τὰ δέχεται πρώτη. Μὲ πόση συγκίνηση σ' ἄκουσε ἔνα πρῶι, μόλις ξύπνησες, νὰ φωνάζης: «Μανουλίτσα!» Περίεργο, ποτὲ δὲν τὴν ἄκουσες ἀτὴ τὴ λέξη ὅπως καὶ τὸ «μαμάκι», τὴ βοήθηκες ὄνος σου. Μὲ πόση γλύκα παρακολουθῶ τὴν ἐξέλιξή σου! Τὰ δυὸ φωτεινὰ μάτια σου παίρνουν ὀλοένα καινούργια λάμψη καθὼς τοὺς ἀποκαλύπτεται ἡ ζωὴ, καὶ τὸ στοματάκι σου ῥώνει σὰ δαχτυλίδι στὴν ἀέναη ἐκπληξή σου γιὰ κάθε τι πὸν γνωρίζεις στὸν τόσο καινούργιο γιὰ τὰ ματάκια σου κόσμο.

Ἀπὸ τὸ πρῶι ὡς τὸ βράδυ σὲ κλείνουν τὰ χεῖρια μου. Καὶ σ' ἀγκαλιάζω μὲ πάθος. Νὰ σὲ χορτάσω τώρα πὸν εἶσαι δικό μου,

γιατί μιὰ μέρα—Θεέ μου, ἀξίωσε μου το!— θὰ σὲ πάρω ἀπὸ τὴ μάνα σου ἢ ζωὴ καὶ μαζὶ της, ἐλπίζω, ἢ εὐτυχία.

8 Ὀκτωβρίου 1942

Τί θὰ γνῶμαστε τὸν καιρὸ τοῦτο τῆς στενοχώριας καὶ τῆς ἀδιόκοιπης ἀγωνίας, ἀν δὲ σ' εἶχαμε, ἀγοράκι μου... Τὸ τερέτισμά σου, ἀπ' τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ, γεμίζει τὸ σπίτι. Τὰ ρυθμικὰ βηματάκια σου, καθὼς ἀντηχοῦνε στὶς κάμαρες, πὸν κάνουνε τὸ γύρο τους δέκα φορές τὴν ὥρα, γεμίζουν παρηγοριὰ τὴν ψυχὴ μου.

Ἔχεις ξετρελλαθεῖ μὲ τοὺς μύλους καὶ κάθε τι πὸν γυρίζει. Κάνεις μύλους τὶς βίδες ἀπὸ τὰ ἐπιπλα τοῦ σπιτιοῦ, τὰ φύλλα καὶ τὰ λουλούδια τοῦ κήπου, τὰ κοτσανάκια τῆς μελιτζάνας, καὶ ὅταν δὲν ἔχῃς τίποτε νὰ στριφογυρίσεις, σαλεύεις τὰ χέρια ψηλὰ μ' ἀπλωμένα τὰ δάχτυλα.

Καὶ πῶς σ' ἀρέσουνε οἱ κουβέντες! Για νὰ σὲ κάνῃ ἡ Νίτσα νὰ φᾶς (τὸ αἰώνιο βᾶσανό μας) σοῦ διηγίεται ἕνα σωρὸ ἱστορίες καὶ παραμύθια, μὲ μοναδικὸ πρωταγωνιστὴ τους τὴν Κρήτη καὶ κάθε τι ποῦχει σχέση μὲ τὴ Φουρνὴ μας. Καὶ πῶς τὴν ἀκοῦς συμπληρώνοντας τὶς κουβέντες. Ἡ γιαγιά Μαρία ἔχει περισσότεράκια καὶ κοννελάκια καὶ κότες πὸν κάνουν ἀγουλάκια, λέει ἡ Νίτσα καὶ ἐσὺ συμπληρώνεις: «Νὰ τὰ φᾶμε, ἄμ!» καὶ ἀνοίγεις τὸ στόμα, καὶ τότε ἡ Νίτσα, καοαδοκῶντας, σοῦ χώνει τὸ κονταλάκι... Ἔχεις παχύνει, δόξα τῷ Θεῷ, ἀρκετά. Ψηλώνεις; Δὲν ξέρω. Μὰ ἴσως εἶναι καλύτερα πὸν δὲν παίρνεις ἀπότομα μπόνι... Μὰ ἄς ἀφήσω τὸ γοᾶψιμο, γιατί ξύπνησες καὶ σ' ἀκούω νὰ κελαϊδῆς στὸ κρεββάτι...

28 Ὀκτωβρίου 1942

Μεγάλῃ ἐπέτειος σήμερα γιὰ τὴν Ἑλλάδα μας. Εἶναι ἡ μέρα, πὸν, δίχως αἰτία, μᾶς ἐμπλέξαν οἱ μεγάλοι καὶ ἐμᾶς τοὺς μικροὺς στὴν ἀνεμοζάλη τοῦ πολέμου. Ἐμᾶς τοὺς μικροὺς! Πὸν ὅμως γενήκαμε ξάφνου πελώριοι καὶ σκιασαμε μὲ τὴ δόξα μας ὄλους τοὺς λαοὺς τῆς Ἐδρόπης. Καὶ σκαρφαλώσαμε στ' ἀλβανικὰ βουνὰ καὶ κνηγήσαμε ὡς τὴ θάλασσα τοὺς ἐπιδρομεῖς. Χρειαστήκε νὰ ῥθουν ἄλλοι, πολὺ δυνατώ-

τεροι, νὰ μᾶς ἀντισκόφουν τὸ δρόμο. Τώρα δυὸ χρόνια εἴμαστε σκλαβωμένοι... Ἐσὺ, ἀγόρι μου, σὰ θὰ μεγαλώσης, νὰ μὴν τὸ γνωρίσης αὐτὸ τὸ τέρας πὸν λέγεται πόλεμος... Ὡς τότε, ἄς ἔχουν σβηστῆ τῶν λαῶν τὰ μίση, καὶ ἡ δοξασμένη πατρίδα μας ἄς εἶναι τόσο μεγάλη, πὸν νὰ μπορῇ νὰ συχωρέσῃ τοὺς σημερινοὺς δυνάστες της.

Οἱ κουβέντες σου δὲ σημειώνονται πιὰ. Τὰ λὲς ὅλα καὶ φτιάχνεις δυὸ καὶ τρεῖς φράσεις μαζὶ. Συγκρατεῖς δυὸ παραγγελίες καὶ πᾶς καὶ τὶς μεταδίδεις ἀπὸ τὸν ἕνα στὸν ἄλλο. Εἶσαι ἕνα χάσμα, ἕνας μικρὸς ἔρωτας, μιὰ πελώρια εὐτυχία.

2 Νοεμβρίου 1942

Σήμερα ξύπνησες καὶ ἤρθες στὴν κάμαρά μου, χωρὶς νὰ μοῦ πῆς καλημέρα. Σὲ μάλωσα, καὶ ἐσὺ, καλοπιάνοντας με, εἶπες τρυφερὰ καὶ ἀναπάντεχα: «Καλημέρα, μαμουλάκι», ὕστερα, βλέποντας δίπλα μου τὸν πατέρα σου, σὰ νὰ σκέφτηκες πὼς μποροῦσε νὰ παραπονεθῇ, πρόσθεσες: «Καλημέρα, μπαμπουλάκι». Γελάσαμε τόσο, καὶ ἐσὺ τὸ πῆρες γιὰ μεγάλη ἐπιτυχία καὶ δὲ λὲς πιὰ ἄλλη λέξη. Ἐγίναμε μονομιᾶς ὅλοι μικροὶ σὰν καὶ ἐσένα: τὸ μαμουλάκι, τὸ μπαμπουλάκι, τὸ παπουλάκι, τὸ γιαγιουλάκι καὶ τὸ Νιτσάκι. Χαδιάρικο ποῦσαι!...

13 Δεκεμβρίου 1942

Σ' ἔχουμε ἄρρωστο πάλι. Χειμῶνας, βλέπεις, καὶ ἐμεῖς χωρὶς θέρμανση στὸ σπίτι, ποῦναι γεμάτο καπνοῦς, μὲ τὰ ξύλα π' ἀνάβουμε, καὶ ὅλο καὶ ἀερίζουμε γιὰ νὰ φεύγουν. Ἔτσι, μικρὸ μου, ἐκρῶσες καὶ ἄρχισε πάλι τὸ φορογορητὸ στὸ στήθακι. Τρεῖς μέρες τώρα σὲ βασανίζουμε μὲ καταπλάσματα, βεντοῦζες, τριψίματα, ἐνσταλάξεις στὴ μύτη. Καὶ κάθε ἕνα ἀπ' ὅλα τοῦτα εἶναι μιὰ ἐνόχληση, πὸν στὴν αἴσθησή σου παίρνει προέκταση τραγωδίας.

Ὅμως σὲ χόρτασα ἀγκαλιῖτα. Εἶχα παράπονο, ἀγοιμάκι μου, πὼς δὲ στέκεσαι ἡσυχος μιὰ στιγμὴ νὰ σὲ σφιζῶ κοντὰ μου, νὰ σκύψω εὐτυχησμένη τὰ μάτια πάνω ἀπ' τὸ ἦσυχο, τρυφερὸ προσωπάκι σου. Καὶ νὰ πὸν τὶς τέσσερες τοῦτες μέρες πὸν ὑποφέρεις (ἄς ἔλειπε ἡ περίστασι!) καταφεύ-

γεις στὰ δύο μου χέρια, διπλώνεσαι στὴν ποδιά μου, φωνάζοντας «κούνει-νί» καὶ κοιμᾶσαι. Τοῦτες τίς μέρες, πὺν ἔμεινα κι ἐγὼ στὸ σπῆτι μετὰ τὴν ἀρρώστια σου, σοῦ-λέγα τραγουδιστὰ ἕνα δικό μου ποιημά-τάκι: «Στὸν κῆπο». Παρακολούθησα πὺς μαθαίνεις χωρὶς καθόλου νὰ κοπιάζης:

Ρόδα κόβοντας ἢ Ἀνθή, μέσ' στὸν κῆπο...

—«τραγουδάει», συμπληρώνεις ἐσὺ μὲ χαρὰ.

Καὶ μιὰ μέλισσα ξαθῆ στὸ χεράκι...

—«τὴν κεντάει» τελειώνεις μὲ ἔμφαση.

Τὶ θεριὸ νᾶταν κρυμμένο στὸ δροσάτο...

—«λουλουδάκι».

Ἄχ, μανούλα μου, πεθαίνω! Πρήστηκε...

—«τὸ γαχυλάκι».

Ἔτσι συνεχίζουμε μὲ σνεργασία καὶ τὰ ὑπόλοιπα δύο τετράστιχα.

Ἢταν ὁμως κουραστῆς, γυρίζεις χαδιά-ρικα καὶ πιάνοντάς μου τὸ χέρι, μοῦ λές «Νὰ τὸ κάνης πάπα», ὅπως θᾶλεγες γιὰ τὸ γάλα σου, ὅταν εἶσαι χορτάτος, ἢ γιὰ τὰ παιχνίδια σου, σὰν τὰ βαρεθῆς. Κι ἢ μα-νούλα, σκασμένη στὰ γέλια, κάνει ἀπλού-στατα «πάπα» τὸ ποίημα καὶ σὲ βάζει στὰ γόνατά της κι ἀποκοιμῆσαι.

7 Ἰανουαρίου 1943

Ἢρθαν καὶ πέρασαν οἱ γιορτές, κι οἱ εὐ-χῆς γιὰ τὴ λευτεριά μας πῆραν πάλι καὶ ὄωσαν. Τὸ ἴδιο θυμᾶμαι καὶ πέρουσι, κι ὦ Θεέ μου, ἄς μὴν ἔχουμε πιά ἀνάγκη νὰ κά-νουμε τὴν ἴδια εὐχὴ καὶ τοῦ χρόνου.

Παιχνιδάκια γιὰ τὴν Πρωτοχρονιά σοῦ φέρανε ἀρκετά. Ἢνα τιριλίρι ἢ θεία Πόπη, πὺν τὸσπασες τὴν ἴδια μέρα, γυρεύοντας νὰ δῆς «τί ἔχει μέσα», δύο ροκανίτσες, πὺν γίνανε μονομερὶς κι αὐτὲς κομματάκια, καὶ μπόλικά βιβλία μὲ ζῶα κι ἄλλες εἰκόνες. Ἢμαθες κιάλας καὶ τὰ διαβάζεις μὲ τὸ δικό σου τὸν τρόπο, λέγοντας, ἄκρες μέσες, τὸ παραμῦθι τῆς Κοκκίνοσκουφίτσας καὶ τῆς Χιονάτης. Εἶναι τὸ μόνο μέσο γιὰ νὰ κά-τσης καὶ λίγο ἡσυχος δίπλα μας, νὰ ξεκου-ραστῆς. «Ἢλα, μπαμπά, νὰ κουβεριάσου-με» λές καὶ καθίζεις στὰ γόνατά του, καὶ πότε κοιτάζετε τίς εἰκόνες, πότε κάνουμε ὄνειρα ὅλοι μαζί γιὰ τὴν Κρήτη, σὰν τελει-ώση ὁ πόλεμος. Τὸ πρῶι τῆς Πρωτοχρο-

νιάς, βλέποντας γύρω σου τὰ βιβλία καὶ τὰ παιχνίδια, φώναξες: «Τὶ ὠλαῖα παματά-κια!», χτυπώντας τὰ χέρια. «Εἶδες, σοῦ λέω, «τί σοῦφερε ὁ Ἄγιος Βασίλης;» Κι ἐσὺ, σὰ νᾶβελες—παιδι τῆς ἐποχῆς σου— νὰ μὲ προσγεῖωσης, μοῦ φώναξες: «Ἢά-φελε ὁ Ἄγιος μπαμπάς!» Γελάσαμε τόσο. Ἢσὺ, βέβαια, δὲν κατάλαβες τί εἶπες. Ἢρ-μήνερες ἐνωμένες δύο σκέψεις σου, πὺν δὲν πρόφτασες νὰ χωρίσης. Μὰ ἐμεῖς τὸ βρή-καμε τόσο χαριτωμένο. Τὶ νὰ σοῦ πρωτο-γράψω ἀπ' τὰ λογάνια σου; Κουβεντιάσεις πιά σὰ μεγάλος καὶ συμπληρώνεις μὲ τὴ μικρούλικη γλωσσοπλαστική σου ὅ,τι σοῦ λείπει.

Ἢχόρταγος εἶσαι στὸ παιχνίδι, κι ἀκού-ραστα τὰ μικρὰ ποδαράκια. Δυὸ ὄρες ἔ-παιζες στὸ δρόμο μὲ τὰ παιδάκια, κι ἐγὼ ἀνέβαλα τὸ μεσημεριάτικο ὑπνο σου, γιὰτι σὲ λυπόμωνα. «Παίζω, παίζω!» μοῦ φώ-ναξες κι ἔφευγες πάλι. Νὰ μεγαλώνης! Νὰ κοκκινίζον τὰ μαγουλάκια, νὰ τρέχουν, σὰ χαρωπὴ συναυλία, στίς πλάκες τοῦ διαδρό-μου τὰ ποδαράκια, κι ἢ γλώσσα, γλυκεῖα γαλιάντρα, νὰ κελαηδῆ. Αὐτὰ εἶναι τώρα τὰ χρυσομένα ἰδανικά μου. Τᾶλλα ἄς ἔρ-θουν, ἂν εἶναι νᾶρθουν. Δὲν ποθῶ τίποτε, πὺν δὲ σὲ ἀφορᾶ.

29 Ἰανουαρίου 1943

Θᾶπρεπε νὰ γράψω κάθε μέρα. Ἢτσι δὲ θὰ μοῦ ἔφευγαν οἱ χαριτωμένες κου-βέντες σου κι ἢ ἐξέλιξή σου βῆμα πρὸς βῆ-μα. Μὰ εἶμαι τόσο γεμάτη ἀπὸ δουλειές καὶ μαθήματα, πὺν δὲν καταφέρνω νὰ ἐξοι-κονομήσω τίς εὐκαιρίες πὺν μοῦ χρειάζον-ται. Μὰ εἶναι κριζιμὰ νὰ τὰ ξεχνῶ. Νά, δὲν πρέπει νὰ ξεχαστῆ ἢ συμπλήρωση πὺν κά-νεις στὸ παραμῦθι τῆς Κοκκίνοσκουφίτσας. «Μιὰ φορά», ἀρχίζω καὶ τελειώνεις ἐσὺ: «κι ἔναν καλό», ἢ «Ἢταν μιὰ ὄρα...» «Κοκκίνοσκουφίτσα», ἢ ὅταν ἀργῶ σὲ λε-πτομέρειες, μοῦ φωνάζεις μ' ἀνυπομονη-σία: «Κι ὁ κύριος λύκος»; Στὸ τέλος μι-λάς πρῶτος γιὰ τὸν «κνηγὸ, ποῦρθε μὲ τὸ σκύλο του κι ἐγλύτωσε τὴ γιαγιά καὶ τὴν Κοκκίνοσκουφίτσα», καὶ, τί ἀστεῖα, στὸ τέλος τῆς Σταχτοπούτας, ὅταν ἔρχεται «ὁ βασιλοπούλης» καὶ τὴν παίρνει μὲ τ' ἄλογό

τον κι ἔζησαν αὐτοὶ καλὰ «κι ἐμεῖς καλύ-
τερα». Ἡ διασκέδασή σου εἶναι τώρα τὰ
παραμύθια. Μπορεῖς νὰ μᾶς βάλῃς νὰ σοῦ
λέμε δέκα φορὲς τὸ ἴδιο.

Ἐχεις μάθει κάμποσα τραγουδάκια κι
ἀρχίζεις κάπως νὰ δίνῃς μουσικούς τόνους
στὴ φωνή σου. Δὲν εἶναι ἀκόμη μουσικός
σκοπός, μὰ ὥστόσο ξεφεύγει κι ἀπὸ ἀπαγ-
γελία. Ἐκεῖνο ὅμως πὸν δὲν χορταίνεις εἶ-
ναι νὰ τραγουδοῦμε κι ἐγὼ κι ὁ πατέρας
σου «μπράβο Ἀντωνάκι μου» «τρα-λα-λά,
τρα-λα-λά» στὸ σκοπὸ τοῦ Φίγκαρο καὶ νὰ
χορευῆς ἀτέλειωτες ὄρες. Ἐμεῖς κουρα-
ζόμαστε πρὶν ἀπὸ σένα, μὰ ἐσὺ ἐξακολου-
θεῖς νὰ χοροπηδᾷς.

Θέλεις καὶ τὸ τελευταῖο ἀγαπημένο σου
παιχνίδάκι; Εἶναι νὰ κάνετε τὸ βαπόρι μὲ
τὸν μπαμπά. Ἐκεῖνος πέφτει στὸ κρεββάτι
ἀνάσκελα, ἐσὺ σκαρφαλώνεις καὶ κάθεσαι
στὴν κοιλιά του καὶ δίνοντάς του τὴ ροκάνα
τοῦ λές: «Κάνε μου τὸ βαπόρι, μπαμπά».
Κι ἀρχίζει ἡ ἱστορία. Ἡ ροκάνα γίνεται
προπέλα βαποριοῦ πὸν γυρίζει, κι ὁ μπα-
μπὰς καπετάνιος πὸν δίνει τὰ παραγγέλ-
ματα καὶ τὰ ἐκτελεῖ συγχρόνως. Πότε πότε
ξανάλῃς κι ἐσὺ, σὰ ναυτάκι: «Μόλα κάβο»,
«Πρόσω ἀργά», «Πρόσω ὀλοταχῶς». Ση-
κῶνον τὴν ἀγκυρα γκρρ...ντάκ! καὶ κινᾷ
τὸ βαπόρι καὶ πάει. Πάει, πάει, καὶ συναν-
τᾷ ἕνα ἄλλο βαπόρι στὴ μέση τῆς θάλασσας
καὶ τὸ χαιρετάει: «βοῦ οὔ οὔ οὔ» καὶ κά-
νει καὶ τ' ἄλλο ἀπὸ μακρυνά: «βοῦ ου ου!»
Δυνατὴ εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ πρώτου κι ὑπό-
κωφη, μακρυνή, σὰ σβησμένη, ἡ φωνὴ τοῦ
ἄλλου. Κι ἐσὺ, θέλοντας νὰ τὴ μιμηθῆς τὴν
ἀτόμακρη ἐκείνῃ φωνή, σουφρώνεις τὸ
στοματάκι, μὰ προσπαθώντας νὰ δώσης
σβησμένο τόνο στὸ σφύριγμα ξεφουσᾷς χω-
ρὶς ν' ἀκουστῆς. Κι ἐνῶ ἐξακολουθεῖ τὸ τα-
ξίδι, συμβαίνουνε μύρια ὄσα. Κάθε τι πὸν
μπορεῖ νὰ γεννήσῃ ἤχους καὶ νὰ κάμῃ τὰ
φωτεινὰ ματάκια νὰ στοργυλέψουν ἀπὸ
κατάπληξη. Γίνεται τρικυμία, τὰ κύματα
σπάζουνε στὰ πλευρὰ τοῦ βαποριοῦ «κλιά-
ου!», τριζοβολοῦν οἱ ἀντένες καὶ τὰ κατάρ-
τια, σφουρίζουν τὰ σκοινιά κι ἀντιβουίζει
ὁ κόσμος γύρω... ζβίιν! ζζζζζζ...σσοσ!»
Σωστὴ κοσμοχαλασιά! Ὑστερα γίνεται
γαλήνη κι ἀκούεται μόνο ὁ ρυθμικὸς χτύ-

πος τῆς μηχανῆς: «χλάπα-χλόπ, χλάπα-
χλόπ!» Κάποτε τὸ θυμᾶται ὁ καπετάνιος
πὼς εἶναι πόλεμος, κι ἕνα ἀεροπλάνο στρι-
φουρνίζει πάνω ἀπ' τὸ καράβι. «Βζνν!»
Ἀρχίζουν τ' ἀντιαεροπορικά. «Ντὰν-ντὰν-
ντὰν!» Μὰ ἡ βόμβα σκεπάζει μὲ τὸ δαιμο-
νισμένο τῆς κροτοῦ ὄλους τοὺς ἤχους...
«Βζζζζ...βμπουόου!» Ὅμως τὸ καράβι
τοῦ καπετάνιου ποτὲ δὲν παθαίνει τίποτα,
κι ὄλο καὶ προχωρεῖ «χλάπα-χλόπ, χλάπα-
χλόπ!» Κι ἄξαφνα, νὰ τὸ «Ριάκλειο»—τὰ
ταξίδια γίνονται πάντα στὴν Κρήτη—κι
ὁ καπετάνιος ἀρχίζει τὰ παραγγέλματα:
«Πρόσω ἀργά», «Κράτει», «Ἀνάποδα ὀ-
λοταχῶς», «Πόντισον». Τί ὥραϊα πὸν τὸ
τονίζεις ἐκεῖνο τὸ ν στὸ ἀκαταλαβίστικο
«πόντισον», πὸν τόσο ἐπίσημα ξαναλῃς
ὄστερα ἀπὸ τὸν καπετάνιο! Ἐπιτέλους
πέφτει ἡ ἀγκυρα, «πλούτς», κατεβαίνει ἡ
σκάλα κι ἐρχεται ἡ βάρκα—«πλάτς-πλάτς»
τὰ κουπιὰ—καὶ παίρνει τ' Ἀντωνάκι καὶ
τὸν πατέρα. Σὲ λίγο, ἀνεβασμένοι κιάλας
στ' αὐτοκίνητο—ἡ ροκάνα γίνεται τώρα
τροχός—τρέχουν γιὰ τὴ Φουρνὴ, ὅπου
τοὺς ὑποδέχεται ἡ γιαιὰ «Μαλία», ὁ θεῖος
Μανώλης καὶ ἡ θεία Ἐλένη, καὶ «μὸν» καὶ
«μὸν» τὸ τρέλλαναν στὰ φιλιὰ τ' Ἀντω-
νάκι. Ὁλος ὁ κόσμος ἔχει νὰ κάνῃ μὲ τὸ
χαριτωμένο αὐτὸ παιδάκι, πὸν πῆγε ξα-
φνικὰ στὸ χωριὸ τῆς μανούλας καὶ τὸ τρα-
τέρονον λουκούμια, καρπούζι καὶ τσικου-
διά...

Κι ὁ πατέρας καθίζει κι αὐτὸς νὰ ξεκου-
ραστῆ... Μὰ ὁ Ἀντώνης, σκαρφαλωμένος
πάνω στὸ στομάχι του τώρα, φωνάζει:
«Πάλι!» Ἀπελπισία πιάνει τὸν καπετά-
νιο, μὰ τί νὰ κάνῃ! Ὁ ἐφοπλιστῆς διατάσ-
σει, κι ἐκεῖνος... ἀπλούστατα, ὕπακούει. Τὸ
πλοῖο ξανακάνει τὴν ἴδια πορεία...

Ταξίδι χιλιολαχταρισμένο, πότε θὰ γίνῃ
στ' ἀλήθεια; Πότε θὰ σ' ἀπιθώσω, μωρό
μου, περὴφφαν, στῆς γιαιγιᾶς σου τὴν ἀγκα-
λιά, πὸν δὲ ζῆ πιὰ παρὰ μονάχα μ' αὐτὴ
τὴ λαχτᾶρα: Νὰ ζήσῃ, νὰ τῆς ξεφύγῃ τῆς
Μοίρας, νὰ τοῦ γλυτώσῃ τοῦ Χάρου, ὥσπου
νὰ τελειώσῃ ὁ πόλεμος, νὰ προφτάσῃ νὰ
τ' ἀγκαλιάσῃ τὸ πολυαγαπημένο ἐγγόνι,
τὸ μόνο παιδί τοῦ παιδιοῦ τῆς.

(Συνεχίζεται)